

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันทุกคนยอมรับว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีคนที่มีความรู้เป็นพลเมือง ประเทศนั้นจะประสบความสำเร็จในการทำกิจการต่าง ๆ สมดังความปรารถนาทุกประการ ทรัพยากรมนุษย์อันได้แก่ประชาชน จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในการพัฒนาคุณภาพของพลเมืองในประเทศ กลุ่มบุคคลที่จะต้องพัฒนาเป็นอันดับแรกคือ "เยาวชน" เพราะเยาวชนจะเป็นเครื่องช้อนาคคของชาติ ถ้าเราสามารถสร้างให้เยาวชนในวันนี้เป็นเยาวชนที่มีความรู้ได้ก้าวหน้า เขาก็จะมีพลเมืองที่มีประสิทธิภาพสูง ดังนั้นเรื่องของเยาวชนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก การพัฒนาการศึกษาให้ถูกต้องและเหมาะสมแก่เยาวชน จึงเป็นเป้าหมายหลักของการคอบสนองแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ที่จะมุ่งสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพมาช่วยในการพัฒนาประเทศ ดังที่ สิบปนนท์ เกตุทัต (2518 : 89) กล่าวว่า "การศึกษาที่พึงประสงค์จะต้องเป็นการเสริมสร้างความคิด ทักษะ และทัศนคติ ให้คนไทยรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคม และสิ่งแวดล้อมที่ตนมีส่วนร่วมอยู่ แล้วนำความรู้ความเข้าใจมาใช้แก้ปัญหา เสริมสร้างชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น"

ทัศนคติของประชาชนมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศพัฒนาไปได้มากน้อยเพียงใด กว้าง หากประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยตนเองและสังคมส่วนรวมแล้ว ก็ย่อมจะทำให้การพัฒนาประเทศดำเนินไปได้ด้วยดี และรวดเร็วกว่าประเทศที่มีประชาชนเฉื่อยชาขาดความสนใจที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งใด ๆ อันจะเป็นการยกระดับความเป็นอยู่ของตนและของสังคม

ในระยะเวลาที่สังคมกำลังพัฒนาจากสังคมแบบเก่าไปหาสังคมแบบใหม่นี้ พฤติกรรมของเยาวชนวัยรุ่นในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่พึงปรารถนาของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอาจารย์เป็นอย่างมาก นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความไม่มีสัมมาคารวะ ไม่เคารพ และไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ มีการแสดงออกที่ซัดเซกฏระเบียบของสังคม และอาจซัดเซกฏหมายบ้านเมืองด้วย ซากระเบียบวินัยในตนเอง ซาคความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคมนิยมความทรูทร่าทุ่มเทเยอ นิยมและรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามาทำลายเอกลักษณ์ของชาติไทย เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าวนี้มีสาเหตุมาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจ

พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ไม่ค่อยมีเวลาชมปะพูดคุยดูแล และอบรมสั่งสอนลูกได้เพียงพอ ตั้งแต่เช้าจนเย็น พ่อ - แม่ - ลูก มีเวลาพบหน้าพูดคุยกันน้อยมาก หรือบางครั้งก็แทบไม่มีเลย พ่อ - แม่จึงไม่ค่อยมีเวลาอบรมบ่มนิสัย และปลูกฝังให้ลูกเป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม และมีค่านิยมที่ถึงงามตามชนบประเพณีของสังคมไทย

มีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้กล่าวถึงค่านิยมในแง่ต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

ค่านิยม หมายถึง ค่าความนิยม ความเชื่อ และความเลื่อมใสสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นรูปธรรมก็คื นามธรรมก็คื ที่ฝังอยู่ในใจคน มีอิทธิพลก่ากับความคิดเห็นและนำไปสู่การแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ที่เรียกว่า ความประพฤติ (อาบ นคะจิก 2525 : 11)

ค่านิยม เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนทั้งในทางร่างกายและจิตใจ และมักจะทำจิตความนุษย์ไปทุกหนทุกแห่ง มนุษย์จะใช้ค่านิยมเป็นเครื่องมือประเมินเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมของคนอื่น แล้ววินิจฉัยว่าคืหรือเลว ควรทำหรือไม่ควรทำ น่าพอใจหรือไม่พอใจ ค่านิยมของคนจะช่วยในการตัดสินใจกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่ง พิจารณาในแง่้นพอจะกล่าวได้ว่า ค่านิยมมีความสำคัญต่อบุคคล และสังคมเป็นอย่างมาก (อุทัย หิรัญโต 2521 : 97)

เมื่อก่านิยมเป็นกั้วกำหนดพฤติกรรมของคนกั้วนี้ สังคมจะเจริญก้าวหน้า หรือเสื่อมไปในทิศทางใคนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสม จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของสังคม

(อานนท์ อากาภิรม 2521 : 81)

สังคมไทยทุกวันนี้กำลังประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ และ ค่าครองชีพ ปัญหาการเพิ่มปริมาณของประชากร ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาเกี่ยวกับการเมืองและการปกครองประเทศ ปัญหาเยาวชนที่เข้าไปมั่วสุมในสถานเริงรมย์ ปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบต่อความสงบสุขของสังคม จาก รายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง "การนำค่านิยมที่พึงประสงค์ไปสู่การปฏิบัติ" ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงพฤติกรรม และสาเหตุของพฤติกรรมเหล่านี้ว่า "พฤติกรรมของคนไทยปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะแปรเปลี่ยน และทวีความรุนแรงไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม นับแต่ค่านิยม ขาดธรรมาภิบาล ขาดคุณธรรม และการทำลายความมั่นคงของชาติและพระพุทธศาสนา ที่เป็นเช่นนี้เพราะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยมซึ่งถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีแบบใหม่ จนมีผลกระทบต่อการประพฤติ และปฏิบัติของบุคคลในสังคม" (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2525 : คำนำ) วิธีการหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหานี้ก็คือ การแสวงหาค่านิยมที่พึงประสงค์ และใช้ค่านิยมเป็นแนวทางกำหนดและควบคุมพฤติกรรม รวมทั้งสกัดกั้น และแก้ไขค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ให้ลดน้อยลง

นอกจากนี้ทางรัฐบาลได้กำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กำหนดค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ พร้อมทั้งประกาศเชิญชวนให้ทุกคนร่วมกันเสริมสร้าง ปลูกฝัง และปฏิบัติตาม ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัย สันติสุขของคนในชาติ รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อันเป็นพื้นฐานแห่งความมั่นคงของชาตินั่นเอง (ประกาศคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เรื่อง "ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ": 2525)

ค่านิยมเป็นเครื่องชี้ทิศทาง และลักษณะความประพฤติของคนในสังคม การพัฒนาและปลูกฝังค่านิยมอันดีงามให้เกิดแก่คนในชาติ จึงเป็นความจำเป็นที่จะกระทำโดยไม่ชักช้า และจะต้องมีการกระทำที่ต่อเนื่องในทุกระดับของการศึกษา เพราะพลังอำนาจแห่งชาติจะมั่นคงเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนในชาติ ซึ่งย่อมจะประพฤติปฏิบัติตนตามค่านิยมที่ตนยอมรับนับถืออยู่

การแสวงหาค่านิยมที่พึงประสงค์ และใช้ค่านิยมมาเป็นแนวทางกำหนด และควบคุมพฤติกรรมของคนในชาติ มิใช่จะกระทำให้สำเร็จได้โดยง่ายภายในระยะเวลาอันสั้น หรือด้วยวิธีการชักชวนให้ประชาชนทุกคนร่วมกันเสริมสร้าง ปฏิบัติพร้อมทั้งปฏิบัติตามเท่านั้น การปลูกฝังค่านิยมอันดีงามให้เกิดในสังคมเป็นเรื่องที่จะคงอาศัยระยะเวลายาวนาน และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกระดับ รวมทั้งต้องใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีด้วยกัน โดยเฉพาะทางโรงเรียนซึ่งต้องมีหน้าทีในการสร้างสม และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์แก่เยาวชน ทั้งนี้เพราะทางบ้านไม่ค่อยมีเวลาที่จะอบรม - ปลูกฝัง ค่านิยมอันพึงประสงค์ต่าง ๆ จึงต้องปล่อยให้ค่านิยมของครูอาจารย์ที่จะช่วยชี้แนะ เชื่อมโยงลักษณะต่าง ๆ ของค่านิยมที่นักเรียนอาจพบเห็นจากสิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สิ่งพิมพ์ที่อยู่ใกล้ตัวของนักเรียนมากที่สุด ก็คือ หนังสือเรียน ฉะนั้นหากครูอาจารย์ได้มีโอกาสเชื่อมโยงค่านิยมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือเรียนให้นักเรียนได้พบเห็นอยู่เสมอ ก็จะเป็นการถืออย่างยิ่งสำหรับการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์แก่เยาวชน

หนังสือเรียนเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ในการพัฒนาทักษะ และความนึกคิดต่าง ๆ ของนักเรียน นอกจากนี้ หนังสือเรียนยังมีลักษณะเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาค้นคว้า เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด ดังที่ โกลชัย สาริกบุตร และ สมพร สาริกบุตร (2520 : 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสือเรียนไว้ว่า "ถ้าครูทั้งประเทศเก่งเท่ากันหมด แบบเรียนก็ไม่สำคัญ" ทั้งนี้หมายความว่า ในการเรียนการสอน ครูบางคนอาจจะสอนเก่ง มีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ แต่บางคนก็ไม่มีคุณสมบัติดังกล่าวเลย การเรียนการสอนจึงต้องอาศัยแบบเรียนที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ที่จะสามารถให้ความรู้และแนวคิดแก่นักเรียนทั้งประเทศให้ไปในทิศทางเดียวกันได้

แบบเรียนนับว่าสำคัญยิ่งในการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ทั้งครูและนักเรียน ต่างก็มีความผูกพันอยู่กับแบบเรียน ครูจะมีความรู้ลึกว่า แบบเรียนคือหลักสูตรผ่านการตรวจสอบมาอย่างดีแล้ว มีทุกสิ่งทุกอย่างที่จะสอนครบถ้วน ส่วนนักเรียนก็มีความรู้ลึกว่า แบบเรียนคือ สิ่งที่บรรจุความรู้ที่ตนเองจะต้องรู้

แบบเรียนมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้การศึกษาสำเร็จตามจุดหมาย ทั้งนี้

เอกกา เดล (Edgar Dale 1969 : 65) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบเรียนไว้ว่า "หนังสือเรียนเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญและเป็นแกนกลางในค่านิยมความคิด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ คร. ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2507 : 32) ที่กล่าวว่า "แบบเรียนเป็นอุปกรณ์การสอนที่สำคัญที่สุด แทบจะกล่าวได้ว่า การสอนวิชาต่าง ๆ แทบทุกวิชาต้องอาศัยแบบเรียนเป็นคู่มือ" และ ประทีป จรัสรุ่งรวิวรร (2514 : 16) ที่กล่าวถึงความสำคัญของแบบเรียนไว้ตอนหนึ่งว่า "ช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการศึกษาค้นคว้าของตนเอง และฝึกทักษะในการอ่านเพิ่มเติม และฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดหาเหตุผล วิเคราะห์ เปรียบเทียบ สรุปความจริงที่ค้นคว้า และเข้าใจว่าส่วนใดของแบบเรียนเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้แต่งส่วนใดเป็นความจริง"

หลุยส์ ชอร์ (Louis Shore 1960 : 29) ได้ให้ความเห็นอีกว่า "แบบเรียนเป็นเครื่องมือที่ครูกับนักเรียนใช้สื่อความหมายซึ่งกันและกัน เป็นศูนย์กลางให้นักเรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เรียนเรื่องเดียวกัน เพื่อความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ไปในแนวเดียวกัน"

เพราะฉะนั้น การสอนโดยใช้แบบเรียนจึงยังคงใช้ได้ในปัจจุบัน ซึ่งจะใช้ได้ก็เพียงใคนั้นขึ้นอยู่กับวิธีของการใช้แบบเรียนของครู แบบเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการปลูกฝังสอคแทรกเนื้อหาทางค่านิยม จริยธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามของไทยไว้ โดยเฉพาะแบบเรียนวิชาภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย ภาษาไทยมีลักษณะเฉพาะที่แสดงให้รู้ว่าไทยเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมมานาน ในการศึกษาภาษาไทยเราจะได้ศึกษาค่านิยมของสังคมไปได้พร้อม ๆ กัน ดังที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2520 : 42) กล่าวว่า "ภาษาไทยเป็นกระจกส่องค่านิยมอย่างไม่มีผู้เดียว" ในสังคมไทยการสอนภาษาไทยจึงต้องรวมค่านิยมไว้ด้วย เพราะในการใช้ภาษา ผู้ใช้จะต้องคำนึงถึง

ค่านิยมบางอย่าง เช่น การเคารพอาวุโส การยกย่องให้เกียรติตามฐานะ และการใช้คำตามฐานะศัพท์ ถ้านักเรียนไม่รู้จักค่านิยมในการใช้ภาษา ก็จะกลายเป็นผู้ใช้ภาษาไม่ไถ่ก็ การสื่อสารก็จะเกิดอุปสรรคขึ้นได้ คนไทยทุกคนมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อทักท้วง หรือใช้ในชีวิตประจำวัน ฉะนั้น การเรียนภาษาไทยในระดัชมัธยมศึกษา จึงจำเป็นต้องให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ดังจุดประสงค์ของรายวิชา ท 401 - 402 ที่มุ่งให้นักเรียนฝึกการใช้ภาษาเพื่อ การสื่อสาร ฝึกให้เป็นคนช่างสังเกต มีความคิดเชิงวิจารณ์ มีค่านิยม มีรสนิยมอันพึงประสงค์ มีความรู้พื้นฐานเพื่อใช้ในการสื่อสาร ให้เล็งเห็นความจำเป็นในการใช้ถ้อยคำให้เหมาะสม

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ข้อ 1 ว่า "เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและครอบครัว ท้องถิ่นและประเทศชาติ" และ ข้อ 6 ว่า "เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิ มีปัญญาในการดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์"

เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดังกล่าว การจักเนื้อหาให้นักเรียนเรียนทุกเล่ม ก็ควรเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เหล่านี้ไว้ด้วย ก็จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติทางแนวความคิด และพฤติกรรมได้ตามที่สังคมปรารถนา ดังที่ พันธุ์พนัส หันนาคินทร์ (2523 : คำนำ) กล่าวว่า "การสอนค่านิยมนั้น ถ้าจะให้ได้ผลเต็มที่ ก็ควรจะสอดแทรกลงไป ในวิชาต่าง ๆ เท่าที่โอกาสและเนื้อหาของวิชาจะอำนวยให้"

การสอนและการปลูกฝังค่านิยมที่สอดคล้องไว้ในหนังสือเรียน จึงเป็นวิธีการที่น่าสนใจ น่าศึกษา เพราะนักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเมื่ออ่านหนังสือเรียน ทั้งยังเป็นการเรียนรู้แบบไม่ตั้งใจ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังค่านิยมต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย ซึ่งจัดเป็นวิชาบังคับสามัญ ที่นักเรียนทุกคนต้องเรียน ฉะนั้น ถ้าได้มีการวิเคราะห์หาค่านิยมค่านองต่าง ๆ ที่มีสอดแทรกอยู่ในหนังสือเรียน ก็จะเป็นการชักนำและเชื่อมโยงค่านิยมเหล่านี้ ให้นักเรียนเกิดแนวคิดในการนำค่านิยมไปสู่การปฏิบัติจริง ก็จะเป็นการช่วยพ่อแม่ และผู้ปกครอง ลดภาระในการส่งเสริม ปลูกฝังค่านิยมที่พึงปรารถนาลงได้ แต่ทั้งนี้ครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติตามค่านิยมนั้น ๆ ให้เด็กดูเป็นตัวอย่างด้วย การปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์จึงจะประสบผลสำเร็จ

นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการเรียนรู้ แสวงหาแนวคิดและค่านิยมที่จะเลือกเป็นแบบในการประพฤติปฏิบัติ ทางด้านจริยธรรมถือว่า เยาวชนช่วงนี้เป็นช่วงของการเรียนรู้พัฒนาการทางจริยธรรมระยะที่ 1 เยาวชนจะสังเกตเรียนรู้ และเลียนแบบอย่างจากผู้ใหญ่ในสังคมแวดล้อม ดังนั้น ถ้าหากเยาวชนได้แบบอย่างที่ดี เยาวชนก็จะติดตามไปด้วย แต่ในสังคมและสื่อมวลชนนั้นเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีมากกว่าแบบอย่างที่ดี จึงเป็นการยากที่เยาวชนจะตัดสินใจเลือกถือตัวอย่างใดจึงจะเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อตนเอง

ผู้วิจัยเห็นว่า การปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยสอดแทรกลงไปในหนังสือเรียน เป็นวิธีการที่ดี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์ว่า เนื้อหาในหนังสือเรียนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รายวิชา ท 401 - 402 , ท 503 - 504 และ ท 605 - 606 มีค่านิยมค่านองต่าง ๆ สอดแทรกอยู่มากน้อยเพียงใด เพื่อว่าผลสืบเนื่องจากการศึกษานี้จะช่วยให้ครูได้แนวทางในการสอน เสริมสร้างและปลูกฝังค่านิยม แก่นักเรียนในวัยนี้ นักเรียนก็จะได้แนวทาง แนวคิด ในการปฏิบัติตนตามค่านิยมที่พึงปรารถนาของสังคม เพื่อประเทศชาติจะได้มีพลเมืองที่มีคุณภาพมาช่วยกันพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ค่านิยมที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเรียนวิชาบังคับ ระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการครองตน ด้านสังคม ด้านจริยธรรม ด้านศาสนาและศีลธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และความงาม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม การสอนค่านิยม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม
2. ศึกษาหลักสูตรและหนังสือเรียนภาษาไทย ท 401 - 402 , ท 503 - 504 และ ท 605 - 606 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
3. สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.4 - 5 - 6 ระดับละ 2 คน จำนวน 5 โรงเรียน รวมสัมภาษณ์อาจารย์ 30 คน และสัมภาษณ์นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ม.4 - 5 - 6 ระดับละ 2 คน จำนวน 5 โรงเรียน รวมสัมภาษณ์นักเรียน 30 คน เพื่อนำข้อมูลและแนวคิดที่ได้มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบวิเคราะห์หาค่านิยมในหนังสือเรียน
4. สร้างแบบวิเคราะห์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (รายชื่อปรากฏในภาคผนวก) ตรวจสอบความถูกต้อง และเหมาะสมของแบบวิเคราะห์
5. วิเคราะห์หาค่านิยมเรื่องต่าง ๆ ในหนังสือเรียน ท 401 - 402 , ท 503 - 504 และ ท 605 - 606 ตามเกณฑ์ในแบบวิเคราะห์ที่สร้างขึ้น
6. เสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบความเรียงประกอบการแสดงความคิดเห็น
7. สรุปผลการวิเคราะห์ อภิปรายผลการวิเคราะห์ และเสนอแนะ

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการส่งเสริมและปลูกฝังแนวคิดและค่านิยมที่พึงประสงค์แก่เยาวชน โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
2. เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพของเยาวชน อันจะเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาคุณภาพของประชากร
3. เป็นแนวทางในการศึกษาค่านิยมจากหนังสือประเภทอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งจะวิเคราะห์ค่านิยมด้านต่าง ๆ คือ ด้านการครองคน ด้านสังคม ด้านจริยธรรม ศาสนาและศีลธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมและความงาม เฉพาะในหนังสือเรียนภาษาไทยวิชาบังคับตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524
2. ค่านิยมที่จะวิเคราะห์นี้ เป็นค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่บุคคลในสังคมเห็นว่ามีคุณค่าและนำไปปฏิบัติตาม

คำจำกัดความของการวิจัย

การวิเคราะห์ คือ การนำเอาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาพิจารณาอย่างละเอียด ให้เห็นถึงความแตกต่าง ความกลมกลืน ข้อดีและข้อเสีย

ค่านิยม คือ ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก พฤติกรรมและสิ่งอื่น ๆ ที่บุคคลหรือคนในสังคมใดสังคมหนึ่ง เห็นว่ามีคุณค่าและยอมรับปฏิบัติตาม

หนังสือเรียน หมายถึง หนังสือเรียนภาษาไทยวิชาบังคับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หนังสือวรรณวิจิตร เล่ม 1 - 2, ทักษะพัฒนา เล่ม 1 - 2, และหนังสือภาษาพิจารณ์ เล่ม 1 - 2